



GMINA STĄPORKÓW

PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

POŁOŻENIE

Stąporków to miasto w województwie świętokrzyskim z siedzibą gminy, usytuowane przy drodze krajowej nr 746, dwanaście kilometrów od miasta powiatowego Końskie i dwadzieścia cztery kilometry od Skarżyska Kamiennej. Stąporków, leżąc na trasie Końskie - Skarżysko-Kamienna, posiada dogodne połączenia drogowe i kolejowe z tymi miastami. Powierzchnia miasta i gminy Stąporków wynosi ponad 231 km². Około 60 % powierzchni gminy zajmują lasy, a 30 % użytki rolne. Ponad 30 ha zajmują w gminie zbiorniki wodne.

LUDNOŚĆ I MIEJSCOWOŚCI

Miasto i gmina Stąporków liczy ogółem 19 271 mieszkańców (wg stanu na dzień 31 grudnia 2004 roku). W mieście zamieszkuje 6 387 osób, a w 35 wsiach 12 884 osoby. Gminę Stąporków tworzą następujące wsie: Boków-138, Wólka Zychowa-394, Lelitków-158, Piasek-91, Wielka Wieś-586, Furmanów-246, Kozia Wola-642, Smarków-355, Niekłań Mały-818, Niekłań Wielki-882, Czarna-342, Czarniecka Góra-506, Grzybów-321, Wąglów-190, Wólka Plebańska-443, Nadziejów-343, Janów-116, Błaszaków-392, Odrowąż-518, Błotnica-225, Mokra-494, Hucisko-723, Pardołów-317, Świerczów-484, Modrzewina-54, Duraczów-195, Gosań-604, Włochów-230, Kamienna Wola-212, Adamek-222, Komorów-593, Krasna-198, Gustawów-435, Luta-359, Bień-58.

SZKOLNICTWO, PLACÓWKI KULTURY I SŁUŻBY ZDROWIA

W samym Stąporkowie działa jedna szkoła podstawowa dla ok. 450 uczniów oraz zespół szkół, w skład którego wchodzi: gimnazjum dla ok. 700 uczniów i szkoła podstawowa dla ok. 350 uczniów. W mieście funkcjonuje także **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. St. Staszica**, w skład którego wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Zawodowe, Liceum Profilowane i Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Ponadto w gminie działają szkoły podstawowe: w Krasnej dla ok. 200 dzieci i w Odrowążu dla ok. 100 dzieci. We wsi Gosań funkcjonuje Niepubliczna Szkoła Podstawowa dla ok. 100 dzieci. W Niekłaniu natomiast jest gimnazjum i szkoła podstawowa. Łącznie w tym zespole szkół kształci się ok. 500 uczniów.

W mieście i gminie Stąporków funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, będący głównym organizatorem i koordynatorem życia kulturalnego i sportowego, tak w mieście, jak i na terenie wsi tworzących gminę. W siedzibie ośrodka znajduje się kino „Jedność” Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna oraz kawiarnia. Przy Ośrodku Kultury i Sportu działają specjalistyczne kluby artystyczne i koła zainteresowań. Działają tu też dziecięce zespoły wokalne - taneczne i kabaret. W ośrodku pod kierunkiem wyspecjalizowanych instruktorów uprawiane są różne dyscypliny sportowe. Bazą do ich uprawiania jest miejscowy stadion sportowy oraz ośrodek sportów wodnych przy ul. Miłej w Stąporkowie.

W Stąporkowie funkcjonują Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej i „MEDICA”- Spółka Partnerska, Niepubliczny Zakład Zdrowia. Na terenach wiejskich w Niekłaniu, Odrowążu i w Krasnej pracują Wiejskie Ośrodki Zdrowia. W Stąporkowie działa ponadto ośrodek Monaru, stanowiący bazę dla ludzi bezdomnych. Ponadto na terenie miasta i gminy funkcjonuje 5 aptek.

KOMUNIKACJA

Przez teren gminy Stąporków przebiega niezelektryfikowana linia kolejowa relacji Koluszki - Skarżysko-Kamienna ze stacjami w Wąsoszy, Czarnieckiej Górze, Stąporkowie i Wólce Plebańskiej. Jest to ważna linia łącząca dwie duże stacje rozrządowe, istotna z punktu widzenia dalszego rozwoju gospodarczego i infrastruktury samego Stąporkowa oraz okolicznych wsi. Gmina posiada dobre połączenie telekomunikacyjne i drogowe z resztą kraju. Przez Stąporków przebiega droga krajowa Nr 42, pozwalająca na połączenie w kierunkach: północnym z Radomiem, południowym z Kielcami, wschodnim z Ostrowcem Świętokrzyskim, zachodnim z Końskimi i Łodzią.

RYS HISTORYCZNY

Tradycje Stąporkowa sięgają odległych czasów. Osadnictwu na tych terenach sprzyjały korzystne warunki naturalne, obfite pokłady rudy żelaza i rozległe lasy, w których wypalano węgiel drzewny, używany do wytopu żelaza. Rzeki Krasna i Czarna Konecka wykorzystywane były jako źródła naturalnej energii wodnej. Pierwsze wzmianki o istnieniu kuźnic w rejonie Stąporkowa pochodzą z końca XV stulecia. Dotyczą one kuźnic powstałych w Czarnej, Błotnicy, Błaszkwie, Duraczowie i kuźnicy STĘPOR, od której prawdopodobnie wywodzi się dzisiejsza nazwa miasta Stąporków.

W XVIII wieku Stąporków i jego okolice stały się własnością kanclerza Jana Małachowskiego. W 1738 roku wybudował on w Stąporkowie wielki piec do topienia żelaza. Na dużą skalę rozwinęło się wtedy wydobywanie rudy żelaza w pobliskiej Osicowej i Topolowej Górze. Jan Małachowski rozbudował miejscowy przemysł i unowocześnił go na tyle, że w tamtych czasach Stąporków był jednym z najnowocześniejszych okręgów przemysłowych w kraju. Od 1871 r. nowi właściciele tych terenów - Tarnowscy - wprowadzili kilka unowocześnień technologicznych. Hrabia Tarnowski wybudował drugi wielki piec, bocznice kolejową i zainstalował maszynę parową. Fabryka rozrosła się i otrzymała nazwę „Huta Stąporków”. W latach 1886-1900 zakład zatrudniał około 800 robotników, produkując duże ilości grzejników centralnego ogrzewania, rur wodociagowych i kanalizacyjnych, które wysyłane były w głąb Rosji. W latach 1866 - - 1900 huta Stąporków była największą, prywatną odlewnią w Królestwie Polskim. W 1897 r. powstała też w Stąporkowie pierwsza prywatna Spółdzielnia Spożywców oraz kilka tartaków. W 1905 z małej wsi Stąporków stał się osadą fabryczną liczącą 704 mieszkańców. Następne lata nie były już tak owocne dla rozwoju przemysłu.

W czasach współczesnych szczególnie dotkliwie zaznaczyły się lata II wojny światowej. Miejsowości położone na terenie gminy zostały zniszczone i ograbione, a z zakładów pracy wywieziono wszystkie cenniejsze maszyny i urządzenia produkcyjne. Powojenny wysiłek mieszkańców Stąporkowa spowodował jego dynamiczny rozwój, szczególnie w latach pięćdziesiątych. Powstały wówczas dwa duże osiedla mieszkaniowe, rozbudowano Odlewnię Żeliwa „Niekłan” i Kopalnię Rudy Żelaza „Edward” i „Stara Góra”, w których eksploatacja trwała do końca lat

sześćdziesiątych. Wybudowano wtedy drugą szkołę podstawową tzw. „tysiąclatkę” oraz przedszkola. Po uzyskaniu praw miejskich od 1967 roku datował się dalszy przemysłowy rozwój miasta. Powstały wówczas zakłady Wytwarzania Kamionkowych, Wytwórnia Urządzeń Komunalnych, filia zakładu dziewiarskiego „Rekord”, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Gazyfikacji Bezprzewodowej. Rozbudowano Zakład Przemysłu Terenowego w Furmanowie i Krasnej, a po likwidacji kopalni „EDWARD” w Czarnieckiej Górze, powstały Zakład Przemysłu Drzewnego w Stąporkowie i Kielecka Fabryka Mebli.

W latach siedemdziesiątych wybudowano dwa duże spółdzielcze osiedla mieszkaniowe oraz obiekty użyteczności publicznej: Dom Kultury, Przychodnię Zdrowia, Zespół Szkół Zawodowych, drugie przedszkole.

Zainwestowano w rozwój infrastruktury miejskiej i w budownictwo drogowe. Od końca lat osiemdziesiątych przemysł przeżywał ogromne trudności. Większość zakładów na skutek przemian upadła, a tylko niewielka ich część przekształciła się i podjęła inny rodzaj produkcji. W chwili obecnej w gminie Stąporków działa ok. 600 niewielkich podmiotów gospodarczych. Większość z nich zajmuje się handlem i różnego rodzaju usługami. Działa tu kilka zakładów szwalniczych i zakładów świadczących usługi w zakresie przemysłu metalowego. Teren Stąporkowa staje się jednak coraz bardziej atrakcyjny. Zainwestowały tu już niektóre firmy z udziałem kapitału zagranicznego. W Starej Górze działa HENKEL - Bautechnik, a w Stąporkowie znana spółka Gazpol.



Kościół parafialny w Stąporkowie

WALORY TURYSTYCZNE I PRZYRODNICZE

Zgodnie z podziałem geograficznym Stąporków leży na Wzgórzach Koneckich, stanowiących część makroregionu świętokrzyskiego. Gmina posiada wiele walorów turystycznych, ponieważ ze wszystkich stron otaczają ją lasy ze starym i zróżnicowanym drzewostanem, a ponadto należy ona do najmniej zanieczyszczonych obszarów województwa świętokrzyskiego. Duże połacie leśne zajmujące ok. 61 % powierzchni gminy, atrakcyjnie położone naturalne zbiorniki wodne o pow. ponad 30 ha stwarzają duże szanse rozwoju turystyki. To na terenie gminy Stąporków w miejscowościach Niekłań, Janów i w Hucisku powstały jako jedne z pierwszych w powiecie koneckim dobrze zorganizowane gospodarstwa agroturystyczne.

W gminie znajduje się wiele miejscowości o wyjątkowych walorach turystycznych. Pod Niekłaniem powstał Rezerwat Przyrody Nieożywionej „SKAŁKI-PIEKŁO”, który charakteryzuje się bardzo ciekawym i malowniczym układem skał,



Rezerwat Przyrody Nieożywionej „SKAŁKI-PIEKŁO”
pod Niekłaniem Wielkim

a pobliski Rezerwat Przyrody Nieożywionej „GAGATY SOŁTYKOWSKIE” chroni jedyne w Polsce złoża czarnego gagatu i liczne skamieliny w skałach dolnojurajskich. Znalaziono tu odciski tropów dinozaurów zamieszkujących te tereny ok. 200 mln lat temu.



Trop dinozaura - Rezerwat Przyrody Nieożywionej „GAGATY SOŁTYKOWSKIE”

W południowej części gminy znajduje się jedyny na terenie ziemi koneckiej rezerwat przyrody ożywionej Górna Krasna. Największy na terenie województwa rezerwat o powierzchni 413 ha, utworzony został w celu ochrony cennych zbiorowisk roślinności bagiennej i zamieszkujących te tereny zwierząt - głównie ptaków.

Na terenie gminy Stąporków znajdują się fragmenty Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego. Cechuje go bogactwo runa leśnego, w którym występuje 346 gatunków roślin naczyniowych, z czego 46 jest prawnie chronionych. Otaczające Stąporków lasy stanowią schronienie dla łosia, jelenia, borsuka i piżmaka. Tutaj myśliwi polują także na: kuropatwy, bażanty, lisy, zające, dziki, jelenie i sarny. W gminie Stąporków znajduje się wieś letniskowa Czarniecka Góra, zlokalizowana przy pobliskim zbiorniku wodnym i otoczona lasem. Walory te wykorzystane są przez Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji, które tu właśnie ma swoją siedzibę. Prowadzone są w nim różnego rodzaju zabiegi rehabilitacyjno-lecznicze tj. hydroterapia i hipoterapia. Centrum dysponuje krytą pływalnią z biczami wodnymi i jacuzzi. Jest to jeden z najlepiej wyposażonych obiektów rehabilitacyjno-leczniczych w województwie świętokrzyskim.

DZIEDZICTWO KULTUROWE - ZABYTKI

Pomimo zniszczeń wojennych podczas II wojny światowej, w gminie Stąporków przetrwało kilka obiektów o dużym znaczeniu kulturowym. Wieś Czarna znana jest od XVI stulecia jako miejsce licznych pielgrzymek. Znajduje się tu kościół z 1763 roku, którego fundatorem była Izabela Małachowska. W Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczynie w Czarnej znajduje się olejny obraz z przełomu XVI i XVII wieku, wykonany na podobieństwo rzymskiego „*Solus populi romani*”, odrestaurowany w 1990 roku.



Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczynie w Czarnej

Piątego września 1999 roku odbyła się tu koronacja tego obrazu koronami papieskimi. Niekłań Wielki to była rezydencja hr. Broel Platera, położona w starym parku. W Odrowążu zachował się zabytkowy kościół, którego początki datuje się na rok 1140. Według legend jego fundatorem był św. Jacek Odrowąż. W 1611r. król Zygmunt III Waza nadał miejscowości prawa miejskie.



Kościół parafialny w Niekłaniu Wielkim



Kościół parafialny w Odrowążu

Czarniecka Góra to malownicza miejscowość położona w dolinie rzeki Czarnej Koneckiej, w gminie Stąporków w odległości ok. 48 km od Kielc. Otoczona wzgórzami pokrytymi lasem iglastym, znana była ze swych klimatycznych zalet już w wieku XIX. Właściwości lecznicze Czarnieckiej Góry jako pierwszy docenił łódzki lekarz Michał Misiewicz, który w 1892 roku postanowił założyć tu uzdrowisko przyrodolecznicze. Woda z miejscowego źródła pomagała na wiele schorzeń układu pokarmowego, oddechowego oraz nerwowego.

Lata 30-te XX wieku to okres największego rozwoju uzdrowiska. Rocznie odwiedzało je nawet kilka tysięcy osób i to nie tylko z Polski, ale również z całej Europy. Do Czarnieckiej Góry przyjeżdżali goście z Francji, Rosji, Jerozolimy, a także znane osobistości takie jak: gwiazda filmowa Jadwiga Smosarska; Bolesław Prus; premier Felicjan Sławoj-Składkowski oraz Stefan Starzyński. Pobyt w uzdrowisku urozmaicały organizowane w sezonie koncerty, przedstawienia teatralne, zabawy i gry towarzyskie. Do dyspozycji turystów były m. in. korty tenisowe, kępielnia i krokiet. Goście mogli zatrzymać się w jednym z licznych pensjonatów lub wybrać prywatną kwaterę.

Wybuch II wojny światowej przerwał rozwój Czarnieckiej Góry jako uzdrowiska, które po 1945 roku nie odzyskało już swej sławy.

Obecnie w budynku dawnego sanatorium ma swoją siedzibę Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji. Jest jedyną w regionie placówką świadczącą usługi rehabilitacji leczniczej w zakresie leczenia zaburzeń rozwoju psychoruchowego, zaburzeń układu nerwowego i narządu ruchu, rehabilitacji pourazowej oraz oddechowej. Zabiegi: hydroterapii (masaże wodne); fizykoterapii (świetłolecznictwo, elektroterapia, ciepłolecznictwo, krioterapia); kinezyterapii (ćwiczenia gimnastyczne lecznicze); terapii zajęciowej oraz masażu leczniczych wykonywane są pod nadzorem wykwalifikowanej kadry medycznej i przy użyciu nowoczesnych urządzeń. Ośrodek ten dysponuje również salą hipoterapeutyczną, gdzie na kilku konikach huculskich pod okiem instruktorów odbywają się zajęcia z hipoterapii. Uruchomienie 21 lutego 2004 roku krytej pływalni pozwoliło na rozszerzenie zakresu zabiegów rehabilitacyjnych o zabiegi wodne. Pełnowymiarowy basen (25 x 12,5 m) stwarza również możliwość organizowania zawodów pływackich. Dużą atrakcją stanowią sauna fińska (sucha i mokra) oraz jacuzzi. Z basenu, podobnie jak z jazdy konnej, mogą korzystać wszyscy zainteresowani. Za godzinę zegarową na pływalni dorośli płacą 6 zł, dzieci 4 zł. Półgodzinna przejażdżka na huculokoniku kosztuje 10 zł.

Ośrodek dysponuje 80 miejscami w dwóch oddziałach rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży do lat 18 oraz 120 miejscami w oddziale dziennym bez ograniczenia wieku. Rodzice, jeśli zechcą towarzyszyć dziecku w trakcie leczenia, mogą skorzystać z miejsc hotelowych i stołówek, znajdujących się na terenie szpitala.

Dobrze prosperujące Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji to obecnie największa chluba Czarnieckiej Góry, która przed laty święciła triumfy jako uzdrowisko i letnisko. Teraz trochę zapomniana nadal oferuje wspaniałe warunki wypoczynku i spędzenia wolnego czasu. Wille „Zosieńka”, „Oksana” i „Zacisze”, odnowione przez obecnych właścicieli, oferują pokoje turystom. Do dyspozycji gości są również drewniane domki w pobliżu Centrum Rehabilitacji. Sąsiedztwo czterech zbiorników wodnych obfitujących w okonie, szczupaki a nawet karpie, sprawia, że jest to raj dla wędkarzy. Zwolennicy aktywnego wypoczynku też nie powinni się nudzić. W Czarnieckiej Górze i okolicy znajdują się wspaniałe trasy dla biegaczy i rowerzystów. W Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji przygotowują się zawodnicy z województwa świętokrzyskiego do zawodów ogólnopolskich w triathlonie. Okoliczne lasy iglaste, obfitujące w jagody, borówki, poziomki i grzyby zachęcają do pieszych wędrówek. Cisza, spokój i czyste powietrze to największe obok wymienionych, atuty Czarnieckiej Góry, które warto docenić i wykorzystać.

INFORMACJA DLA INWESTORÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH

Zapraszamy Państwa do inwestowania w naszej gminie. Posiadamy dogodne połączenia komunikacyjne, kolejowe, drogowe, automatyczną łączność telefoniczną z całym światem, rozwiniętą infrastrukturę w mieście i gminie. Od 2001 roku, rozporządzeniem Rady Ministrów, utworzona została podstrefa „Stąporków”, wchodząca w skład specjalnej strefy ekonomicznej „Starachowice”, do której gmina wniosła aportem działkę o powierzchni ok. 30 ha, położoną w miejscowości Mokra. Gmina posiada także inne tereny i obiekty do zagospodarowania.

INSTYTUCJE I URZĘDY, NIEZBĘDNE ADRESY

- ☛ Urząd Miejski, ul. Marszałka Piłsudskiego 132 a, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-22
- ☛ Przedszkole Publiczne nr 1 w Stąporkowie, ul. Słowackiego 10, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-10-56
- ☛ Szkoła Podstawowa nr 1 w Stąporkowie, ul. 1 Maja 70, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-10-18
- ☛ Zespół Szkół Szkoła Podstawowa nr 2 i Gimnazjum w Stąporkowie, ul. Marszałka Piłsudskiego 114, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-10-82
- ☛ Zespół Szkół Szkoła Podstawowa Publiczna i Gimnazjum w Niekłaniu, ul. Szkolna 1, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-40-14
- ☛ Szkoła Podstawowa w Odrowążu, ul. Szkolna 25, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-57-01
- ☛ Szkoła Podstawowa w Krasnej, 26-220 Stąporków, tel. (041) 371-10-14
- ☛ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie, ul. Staszica 4, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-44,
- ☛ Komisariat Policji, ul. Pl. Wolności 1, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-13-31
- ☛ Bank Spółdzielczy ul. Marszałka Piłsudskiego 132 a, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-08
- ☛ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stąporkowie, ul. Chopina 1, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-12-16
- ☛ Stacja Kolejowa PKP, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-10-12
- ☛ Baza PKS, ul. Marszałka Piłsudskiego 7, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-30
- ☛ Stacja Paliw „JANLEX PLUS”, ul. Marszałka Piłsudskiego 101, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-38-90
- ☛ Nadleśnictwo Stąporków, ul. Niekłańska 15, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-17-83
- ☛ Ośrodek Zdrowia w Niekłaniu, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-40-12
- ☛ Ośrodek Zdrowia w Odrowążu, ul. Szkolna 1, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-57-02
- ☛ Ośrodek Zdrowia w Krasnej, 26-220 Stąporków, tel. (041) 371-10-14
- ☛ „MEDICA”- Spółka Partnerska, Niepubliczny Zakład Zdrowia w Stąporkowie, 26-220 Stąporków, ul. 1 Maja 2a, tel. (041) 374-01-00
- ☛ Parafia Rzymskokatolicka w Stąporkowie, 26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-58,

- ☛ Parafia Rzymsko-Katolicka w Nieklaniu,
26-220 Stąporków, tel. (041) 374-40-17
- ☛ Parafia Rzymsko-Katolicka w Odrowążu,
26-220 Stąporków, tel. (041) 374-57-17
- ☛ Parafia Rzymsko-Katolicka w Krasnej,
26-220 Stąporków, tel. (041) 371-15-20; 374-24-44
- ☛ Parafia Rzymsko-Katolicka w Czarnej,
26-220 Stąporków, tel. (041) 374-14-27
- ☛ Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczynie w Czarnej,
26-220 Stąporków, tel. (041) 374-14-27
- ☛ Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze,
26-220 Stąporków, tel. (041) 374-11-63